

Fruit4Schools: het vergroenen van schoolpleinen, waarbij fruitbomen centraal staan

Fruit4Schools kost veel tijd, maar levert uiteindelijk een breed gedragen resultaat

Sinds vier jaar ontwikkelt WUR PPO Fruit in samenwerking met de gemeente Amsterdam verschillende maatschappelijke concepten.

Deze concepten richten zich op een positieve verandering van leefstijl, met als doel het verminderen van welvaartsziekten.

Auteurs: Marc Ravesloot, Anne Marsman, Michèle Klare, Emily de Vet

De gemeente Amsterdam heeft PPO Fruit in 2014 gevraagd om de lopende pilot Fruit4Sports te verbreden. Men had geconstateerd dat bij Fruit4Sports de specifieke doelgroep 'kinderen' onvoldoende werd bereikt. Om ook basisschoolkinderen veelvuldig in aanraking te laten komen met de groei en ontwikkeling van fruit, werd vanuit Fruit4Sports het concept Fruit4Schools vormgegeven.

Wat is Fruit4Schools?

Fruit4Schools beoogt een gedragsverandering teweeg te brengen, door kinderen op jonge leeftijd een vergroend schoolplein aan te bieden waarbij de productie van fruit centraal staat. Dit is gekoppeld aan zes theorielessen op drie niveaus. Het is een werkwijze die gezond gedrag promoot en de gezondheid van kinderen probeert te beschermen. Hoe gaat dat in de praktijk in zijn werk?

Aan de slag met Fruit4Schools

De functies van een schoolplein worden vastgelegd door te observeren en na te vragen bij de school. Vervolgens wordt bepaald welke ruimte er resteert, zonder de bestaande functies van het schoolplein geweld aan te doen. Hierna wordt met de school en de buurt een inrichtingsplan gemaakt. Door het gebruik van fruitbomen is het steen minder dominant en ontstaat een ander, groener en vriendelijker ruimtelijk beeld van het

3 min. leestijd

schoolplein. Van de basisschool wordt een aantal zaken verwacht. Allereerst dient de school bereid te zijn om een voortrekkersrol te vervullen om het beheer van de bomen langdurig te borgen. Tevens wordt verwacht dat men het speciaal ontwikkelde lesmateriaal gebruikt. Dit kan op verschillende manieren en men heeft daarin een grote vrijheid. Eigen docenten kunnen deze lessen geven, maar ook NME-docenten kunnen hiervoor worden ingeschakeld. Voor beide groepen bestaat een train-de-trainer-programma. Theorieles voor de kinderen in de klas wordt zo gekoppeld aan praktijkles op het eigen schoolplein. De scholen worden de eerste twee jaar actief ondersteund door het programma. De lokale groenteman wordt gevraagd het project te steunen door de leerlingen van de school, zijn toekomstige klanten, van fruit te voorzien. Hierdoor ontstaat een bottom-up en lokaal verankerd project, waarbij gemeente en kennisinstelling alleen een faciliterende rol hebben.

Onbespoten teelt en raskeuze

Fruit4Schools gaat uit van onbespoten teelt. Het ervaren, proeven en beleven van de groei en ontwikkeling van fruit staan voorop. Er is niet veel kennis beschikbaar over de gebruikswaarde van fruitrassen in de stedelijke omgeving. Het monitoren hiervan maakt deel uit van het werk van PPO. Er wordt daarom gekozen voor robuuste rassen en groeivormen, die passen bij de leef-

wereld van kleine kinderen. Appelbomen van het spurtype blijken hiervoor zeer geschikt. Ze nemen beperkte ruimte in, zijn toe te passen als haagjes en het fruit hangt massaal op de leefwereldhoogte van kleine kinderen. Daarnaast is het onderhoud redelijk eenvoudig.

Halsbandparkiet ligt regelmatig dwars

Sinds de jaren 70 komt de halsbandparkiet (*Psittacula krameri*) voor in Nederland. De verspreiding en toename van de vogelsoort verliep aanvankelijk langzaam, omdat het broedsucces niet erg hoog is. De laatste tien jaar lijken de aanpassing van de vogelsoort aan de stedelijke omgeving en het broedsucces te verbeteren. Vogeltellingen van Sovon geven aan dat er op dit moment circa 3500 broedpaartjes voorkomen in West-Nederland. De vraatschade door de vogelsoort is een aspect waarmee in het verspreidingsgebied sterk rekening moet worden gehouden. Zonder bescherming door middel van vogelnetten blijft er bijvoorbeeld in Amsterdam-Oost praktisch geen vrucht onaangevreten.

Schadebeeld

Het schadebeeld is makkelijk herkenbaar: de vogel gaat meestal boven de vrucht hangen en eet de bovenste helft van de vrucht af. Voorkeur voor appels of peren lijkt de vogel niet te hebben. Ook de in de stad gebruikte harde stoofperen worden al vanaf juli aangevreten. De V-vorm van de ondersnavel is gemakkelijk herkenbaar in het vruchtvlees. Het plaatsen van de vogelnetconstructies wordt door de scholen gek genoeg niet als storend ervaren. Fraai en natuurlijk oogt dit helaas niet.

Lessen op verschillende niveaus

Fruit4Schools heeft voor basisscholen lespakketten ontwikkeld op drie niveaus: voor de onderbouw, de middenbouw en de bovenbouw. Een school kan zelf bepalen welke groep men laat deelnemen aan Fruit4Schools. Dat kan door de cyclus van zes lessen steeds op één niveau aan te bieden, bijvoorbeeld steeds in groep 2, maar ook een jaarlijkse herhaling voor alle groepen is mogelijk, zodat een doorlopende leerlijn ontstaat. Koppeling met andere programma's, bijvoorbeeld werken in bestaande Amsterdamse schooltuinen, vergroot de hoeveelheid momenten dat het kind in aanraking komt met de groene ruimte.

Het vervolg van de pilot

Deze eerste pilot beperkte zich tot acht basisscholen in Amsterdam-Oost. Aan het eind van dit eerste projectjaar is er een procesevaluatie

ACTUEEL

uitgevoerd door de vakgroep Strategische Communicatie bij Gezondheidsinterventies van Wageningen UR. De basisscholen hebben het aangeboden programma overwegend positief ontvangen. Momenteel vinden voorbereidingen plaats in Amsterdam om Fruit4Schools breder te gaan uitrollen over de stad. In deze tweede fase zal daarbij nadrukkelijk verbinding worden gezocht met parallelle, elkaar versterkende gezondheidsprogramma's, zoals Jump-in, Vette Pret, Lekker Püh et cetera, die momenteel lopen in Amsterdam.

Dit onderzoek wordt mede gefinancierd door de topsector T&U, pps Stadstuinbouw van het ministerie van Economische zaken.

DE AUTEURS ZIJN ONDER ANDERE:

- Marc Ravesloot, onderzoeker groen en welbevinden (marc.ravesloot@wur.nl)
- Anne Marsman, stagiair leerstoelgroep Strategische Communicatie Wageningen UR
- Michèle Klare, projectleider Fruit4Schools, gemeente Amsterdam
- Emily de Vet, hoogleraar gezondheidscommunicatie, Wageningen UR

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-5720